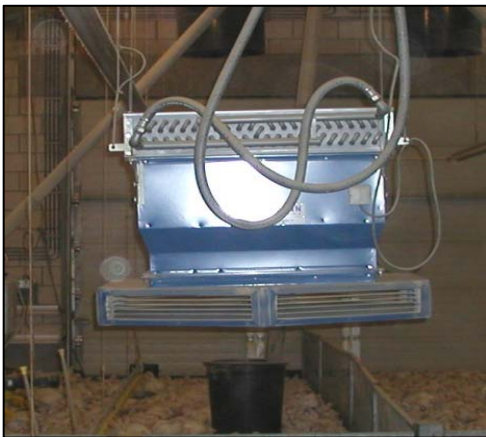

demoproject

Stalklimaat, weten we alles?

Jenny Löffel

1 juni 2010

CO₂-reductie in de vleeskuikenhouderij door een optimale verwarming van stallen

partners:

- BB Consult, Boerenbond
- Proefbedrijf voor de Veehouderij

ADLO-demonstratieproject met steun van:

- Vlaamse overheid, Departement Landbouw en Visserij
- Europese Unie

periode: 1 februari 2008 - 28 februari 2010

*Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert in zijn platteland*

Kadering project

- Stalklimaat: belangrijke managementfactor
  - gezondheid kuikens
  - gezondheid pluimveehouder: CO₂ o.b.v. MAC-norm 1000 ppm
hoofdpijn, duizeligheid en concentratieverlies
- uitstoot schadelijke gassen beperken
- hoge brandstofprijzen
- Europese richtlijn:
CO₂ ≤ 3000 ppm ter hoogte van dieren

Kadering project

- directe verwarming:
  - warmtekanon: goedkoop maar brandgevaar
- alternatief:
  - warmtekanon met afvoer van rookgassen
  - indirecte verwarmingssystemen
    - verbrandingsproces buiten leefruimte dieren
    - cv-ketel met heater
    - cv-ketel met deltabuizen

Inhoud project

- deel 1:** opvolgen energieverbruik en productieresultaten van 8 bedrijven
- deel 2:** demonstratierondes (6) op het Proefbedrijf voor de Veehouderij met 3 verwarmingssystemen naast elkaar
- deel 3:** brochure met de resultaten van het demoproject bespreking verschillende verwarmingssystemen

Deel I: bedrijfsopvolging

- 8 bedrijven : gespreid over 4 provincies en 1 bedrijf in Nederland
  - 4 met warmtekanonnen
  - 1 met warmtekanon met afvoer
  - 2 met cv-heater
  - 1 met deltabuizen
- opvolgen gedurende 6 rondes
  - productieresultaten
  - klimaatgegevens (T, ventilatie)
  - brandstofverbruik: meters geplaatst

Energieverbruik verwarming met warmtekanon: resultaten van 6 rondes (uitsluitend brandstofverbruik)

opzetdata van tot	A warmtekanon 25/11/08 14/08/09	B warmtekanon 11/12/08 02/09/09	C warmtekanon 09/01/09 06/11/09	D warmtekanon 16/03/09 17/11/09
gem. liter brandstof / 1000 pok	70	80	76	54
gem. brandstofverbruik (kWh per 1000 kuikens per ronde)	670	770	730	520
brandstofverbruik kWh / kuiken (tot van 6 rondes)	4.00	4.61	4.37	3.13
verwarmingskost euro per 1000 kuikens per ronde *	30.5	35	33	25.5

* berekening o.b.v. gem. prijzen (excl. BTW) mineco 21/11/08 -31/12/09

- Bedrijf D: andere opzetdata!
- k-waarde best < 0,7 W/m².°C

Energieverbruik verwarming met andere systemen: resultaten van 6 rondes (uitsluitend brandstofverbruik)

type verwarming opzetdata van tot	F cv-heater 15/01/09 18/09/09 ***	G cv-heater 9/02/2009 15/11/2009	H deltabuizen 21/11/08 17/08/2009	E afvoer rookgassen 23/02/09 26/10/2009
gem. liter brandstof / 1000 pok		56 *	97 °	70 °
gem. brandstofverbruik (kWh per 1000 kuikens per ronde)	1190	391	990	754
brandstofverbruik kWh / kuiken (tot van 6 rondes)	-	2.35	5.95	4.52
verwarmingskost euro per 1000 kuikens per ronde (*)	40 **	21 *	40 °	31 °

*** slechts 3 rondes

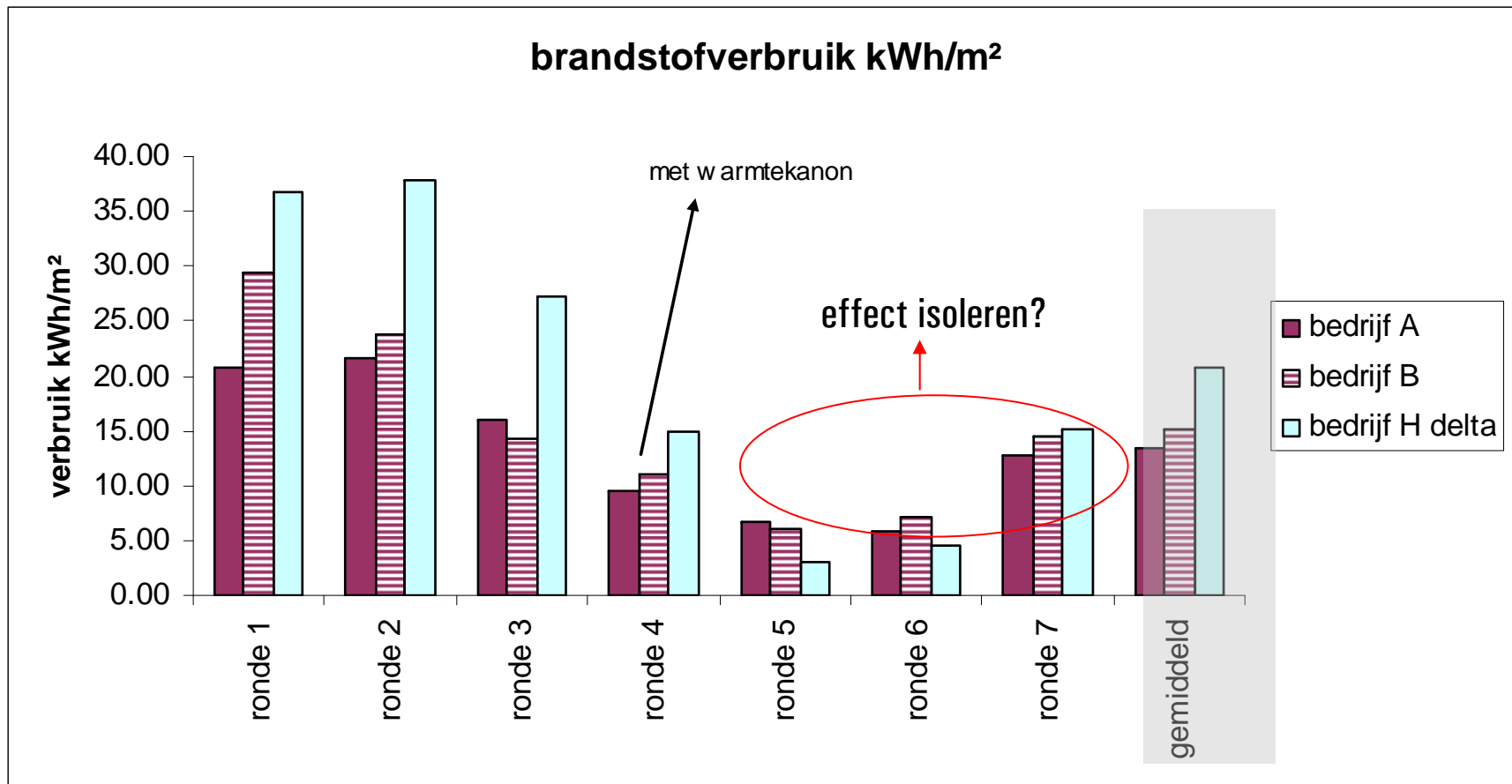
(*) berekening o.b.v. gem. prijzen (excl BTW) mineco 21/11/08 -31/12/09

° stookolie

* propaangas

** aardgas

Brandstofverbruik voor 6 rondes: 3 bedrijven in zelfde periode

Bedrijf H heeft renovatie- en isolatie werken uitgevoerd in zomerperiode

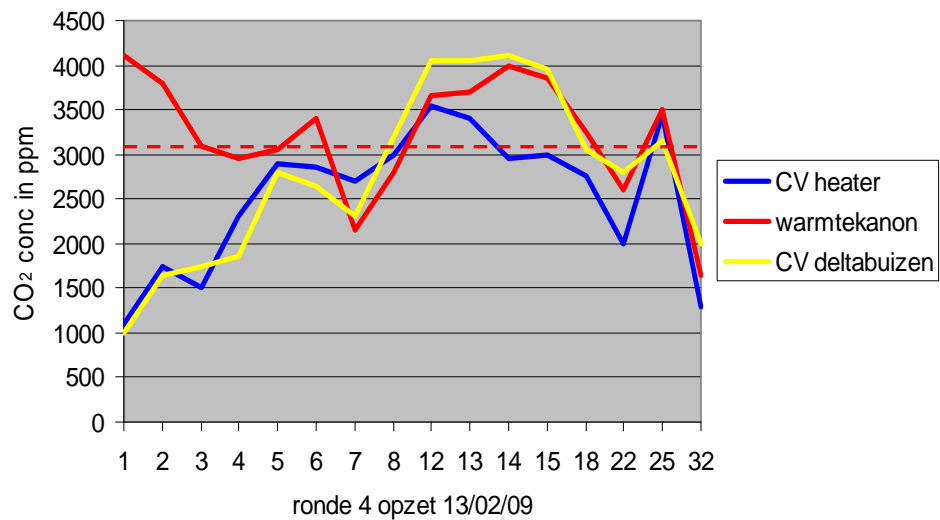
Deel II: Proefbedrijf voor de Veehouderij

- 6 rondes
  - 2 voorjaar (maart – juni 2008)
  - 2 winter (januari – maart 2009)
  - 2 tussenseizoen (april en oktober 2009)
- demonstratie 3 verwarmingssystemen:
  - cv-heater
  - warmtekanon
  - deltabuizen
- opvolging productieresultaten
- opvolging energieverbruik
- extra T, CO₂ , NH₃ , CO metingen

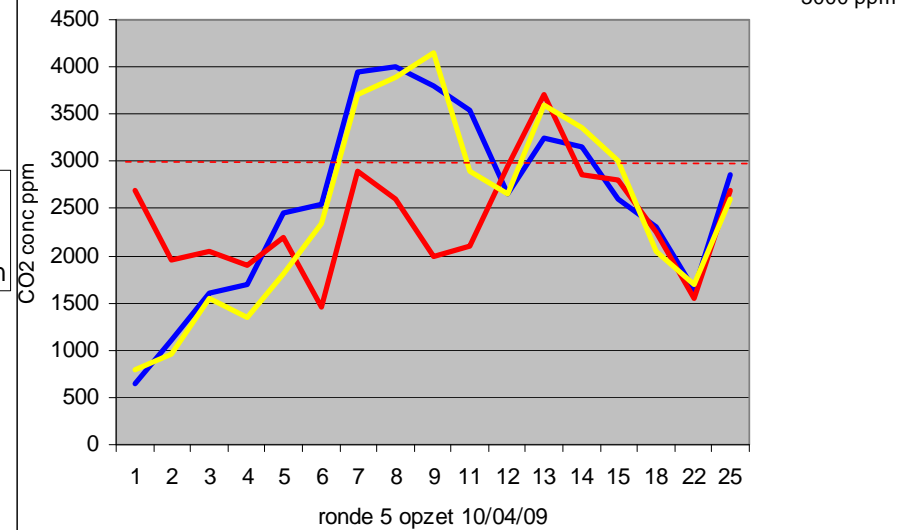

CO₂ metingen ronde 4 en 5

CO₂ gem vm-nm

CO₂ gem. vm-nm

warmtekanon: hogere ingestelde V_{min}

directe verbranding in stal → hoger CO₂-gehalte

Cv-systemen vanaf 2° week: hoge CO₂ waarden door aandeel ademhaling kuikens.

Technische resultaten (dag 39)

	warmte- kanon	cv delta- buizen	cv-heater
ronde % uitval	3,4 +	3,8	3,9
1-4 bruto levend gewicht (g)	2550	2557	2514
netto VC	1,70	1,66 +	1,71
productiegetal	364,7	371,9	355,9
ronde % uitval	3,1 +	3,8	3,9
5-6 bruto levend gewicht (g)	2440	2469	2483
netto VC	1,74	1,76	1,75
productiegetal	339,2	343,5	343,8

ronde 5-6: aangepaste sturing cv-heater / kleiner warmtekanon

Energetische resultaten van de verwarming

Verwarming	Cv-heater afd. A	Warmtekanon afd. B	cv deltabuizen gem.afd. C&D
gem. verbruik kWh per 1000 kuikens	1080 (91 %)	1595 (134 %)	1190 (100 %)
Energiekost €/ 1000 kuikens Gemiddelde van 6 rondes	39 (14-86)	61 (28-109)	43.5 (15-89)
Totale CO ₂ -uitstoot (kg) voor 6 rondes /1000 kuikens*	1301 91 %	1982 138 %	1436 100 %

Minimum ventilatie warmtekanon in Geel hoger ingesteld
% relatief t.o.v. afdeling C en D (deltabuizen)

* Uitstoot o.b.v. brandstofverbruik

Energiekost verwarming (euro / 1000 kuikens)

verwarming	Cv-heater afd. A	Warmtekanon afd. B	Cv deltabuizen gem.afd. C&D
energiekost € / 1000 kuikens	39	61	43.5
demobedrijven energiekost €/1000 kuikens	–	33 (2)	40 (1)

minimumventilatie warmtekanon in Geel hoger ingesteld

(1) 1 demobedrijf

(2) gemiddelde van 3 demobedrijven met warmtekanon

opm.: de periode waarbinnen de rondes plaatsvonden zijn wel verschillend t.o.v. het proefbedrijf

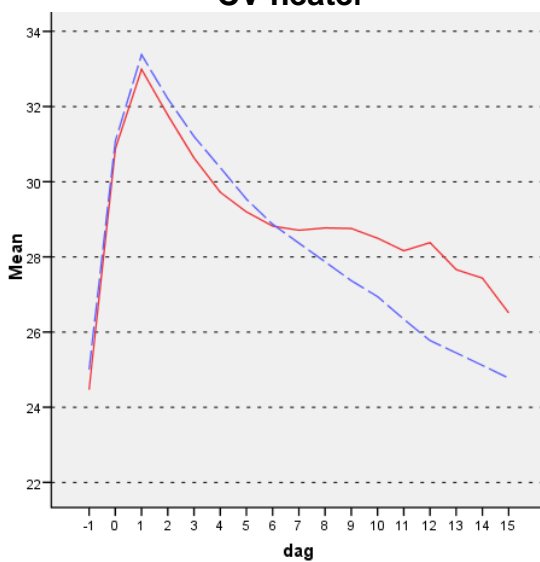
Warmtekanon

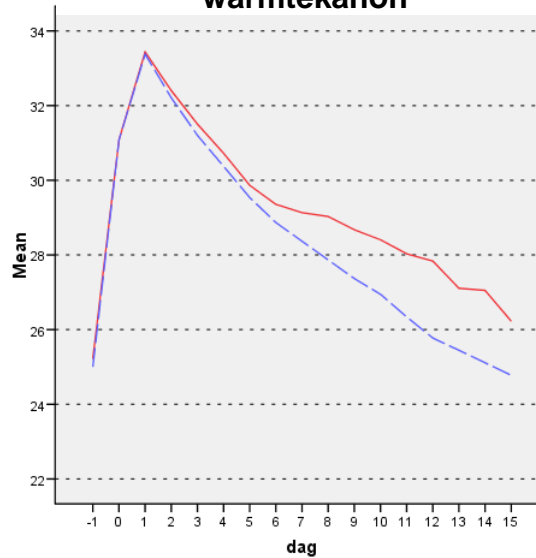
- tussen verschillende temp. sensoren: grote temp. verschillen + grote temp. schommelingen, **beter na aanpassingen**
- verbranding van fossiele brandstoffen in de stal
  - hogere CO₂-concentraties in de stal $\Leftrightarrow$ EU-norm: 3000 ppm
  - hogere minimumventilatie om CO₂ af te voeren
    - > hogere energiekost
  - **ook rekening houden met CO₂ afkomstig van de kuikens vanaf dag 8**
- technische resultaten vergelijkbaar met deltabuizen
- uitval is lager (significant)
- beoordeling kuikens vergelijkbaar met deltabuizen

Gem. staltemperatuur (2° ronde opzet 2/05/08)

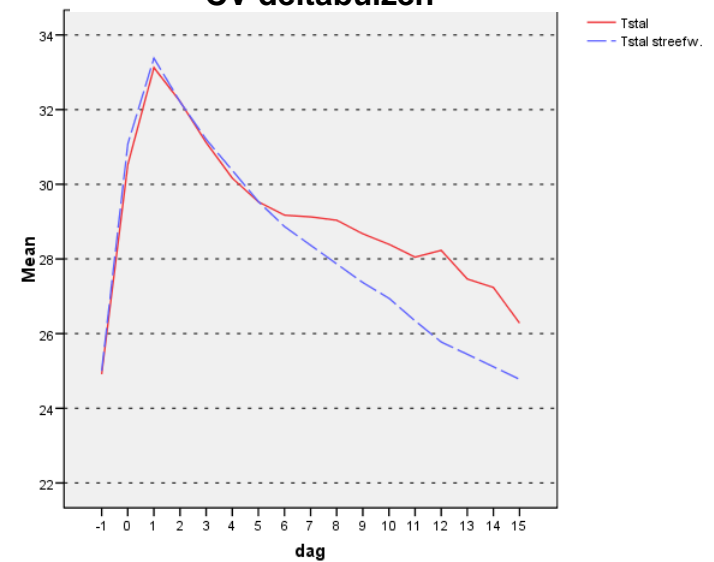
CV heater

warmtekanon

CV deltabuizen

- zelfde instellingen streeftemp.
=> verschillen in werkelijke temp. stal
- verschillen tussen temp. sensoren, schommelingen

Cv-heater type Wesselmann

---

ronde 1-4

bij zelfde instellingen voor streefwaarde staltemp. en ventilatie

- toch wat lager staltemperatuur
- tussen de temp. sensoren grote temp. verschillen
- technische resultaat wat lager, strooiselkwaliteit minder, meer hakirritatie en voetzoolaantasting

Na aanpassingen :

- *goede technische resultaten, vergelijkbaar met deltabuizen*
- *beoordeling kuikens laatste rondes: vergelijkbaar met deltabuizen*
- *energieverbruik lager (+elektrisch verbruik ventilator, cv-systeem?)*
- ***maar CO₂ regelmatig hoger dan norm 3000 ppm***
=> ventilatiecurve aanpassen vanaf 2e week ?
ook effect op energieverbruik van cv-systemen

Deel III: Brochure: verwarmingssystemen

- warmtekanon met afvoer van rookgassen
- warmtewisselaar
- houtkachel: met alternatieve brandstoffen zoals
  - ✓ Miscanthus
  - ✓ houtsnippers
  - ✓ korte omloophout (KOH)

Warmtekanon met afvoer van rookgassen

voordelen:

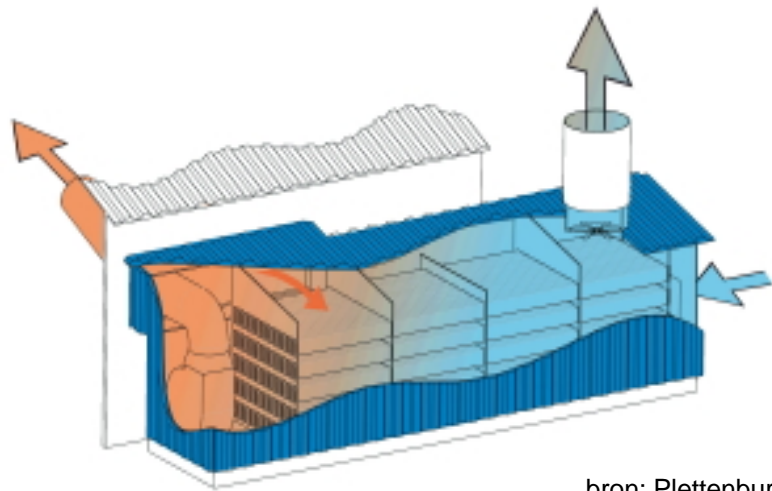
- geen directe verbranding
- geen extra waterdamp en CO₂ in stal
- droger strooisel
- minder ventileren, lager energieverbruik

nadelen:

- hogere investeringskost
- warmteverlies langs schoorsteenpijp

Warmtewisselaar

---

bron: Plettenburg

voordelen:

- besparing op stookkosten door voorverwarming buitenlucht
- verlaging RV en CO₂-concentratie
- goede strooiselkwaliteit
- lange levensduur
- toepasbaar op bestaande stallen

Warmtewisselaar

nadelen:

- goed reinigen na elke ronde
- hoger elektrisch verbruik door de extra ventilatoren en de hogere tegendruk in de stal
- luchtfilters regelmatig vervangen

Houtkachel

voordelen:

- goedkopere brandstof
- geen directe verbranding in stal
- lange levensduur van kachel bij goed onderhoud
- zelf afspraken maken met leverancier van hout of eigen teelt van Miscanthus of KOH

Houtkachel

---

500 ton houtsnippers goed voor
120.000 kuikens en voor 1 jaar

nadelen:

- hoge investeringskost, aanpassing van stal nodig, plaatsen cv-heaters
- brandwerende stookruimte
- constante aanvoer brandstof nodig
- vochtgehalte houtsnippers is belangrijk
- emissienormen respecteren

Brochure

voor meer informatie over de
verwarmingssystemen en het
demoproject

raadpleeg onze brochure
of onze website
www.proefbedrijf.be

